

KARTA PRZEDMIOTU

I. Dane podstawowe

Nazwa przedmiotu	Procesy demograficzne w świecie
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	World Demographic Processes/Trends
Kierunek studiów	Bezpieczeństwo narodowe
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	I stopnia
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	Nauki o Bezpieczeństwie
Język wykładowy	polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	Ks. dr Jarosław Kozak
---	-----------------------

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
konwersatorium	30	Rok III semestr V	4

Wymagania wstępne	Bez wymagań wstępnych
-------------------	-----------------------

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

C_1 Zrozumienie podstawowych pojęć, jednostek i zjawisk demograficznych, w tym głównych teorii i trendów dotyczących dynamiki ludnościowej
C_2 Rozwinięcie umiejętności analizy danych demograficznych, w tym korzystania z źródeł danych i stosowania odpowiednich metod badawczych
C_3 Analiza i krytyczna ocena globalnych procesów demograficznych, polityki ludnościowej oraz ich społecznych i gospodarczych konsekwencji, ze szczególnym uwzględnieniem Polski

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA: Absolwent zna i rozumie:		
W_01	<i>istotę oraz uwarunkowania bezpieczeństwa zarówno w skali społecznej, ogólnopństwowej, jak i międzynarodowej</i> Absolwent zna i rozumie istotę oraz uwarunkowania bezpieczeństwa demograficznego państwa zarówno w skali lokalnej, ogólnopństwowej, jak i międzynarodowej	K_W02
UMIEJĘTNOŚCI: Absolwent potrafi:		
U_01	<i>wykorzystywać zdobytą wiedzę teoretyczną do analizowania, diagnozowania, wyjaśniania oraz prognozowania kwestii szczegółowych odnoszących się do bezpieczeństwa społecznego, państwowego i międzynarodowego</i> Student ma wykształcone umiejętności w zakresie obserwacji, identyfikacji, analizowania i diagnozowania oraz interpretacji zjawisk i procesów demograficznych w oparciu o zdobytą wiedzę teoretyczną	K_U04
U_02	<i>w sposób zwięzły, zrozumiały i z użyciem specjalistycznej terminologii komunikować się, prowadzić negocjacje z otoczeniem, przedstawić i uzasadnić swoje stanowisko oraz dyskutować o nim</i>	K_U10

	Potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną i dobierać właściwe argumenty na temat rozwiązywania oraz prognozowania konkretnych problemów społeczno-demograficznych	
U_03	Potrafi prawidłowo oceniać zagrożenia dla bezpieczeństwa demograficznego oraz identyfikować ich przyczyny	K_U10
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_02	Zauważa konieczność i potrzebę poszerzania własnej wiedzy w zakresie zmian zachodzących w populacji, zwłaszcza mających wpływ na zachowanie bezpieczeństwa demograficznego	

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

Procesy demograficzne odnoszą się do zmian w strukturze ludności i obejmują takie aspekty jak narodziny, śmierci, migracje oraz inne elementy, które wpływają na wzrost i skład ludności. W skali globalnej procesy demograficzne są różnorodne i różnią się w zależności od regionu. Kluczowe trendy demograficzne na świecie obejmują takie procesy jak:

STARZENIE SIĘ LUDNOŚCI: W wielu rozwiniętych krajach, takich jak Japonia, Niemcy czy Włochy, ludność starzeje się w szybkim tempie. Oznacza to, że udział osób w wieku 65 lat i starszych w ogólnej populacji wzrasta, co prowadzi do wyzwań związanych z opieką zdrowotną, emeryturami i rynkiem pracy.

WYSOKA DZIETNOŚĆ W KRAJACH ROZWIJAJĄCYCH SIĘ (dawniej: w Krajach Trzeciego Świata): W wielu krajach Afryki Subsaharyjskiej i niektórych krajach Azji Południowej wskaźnik dzietności pozostaje wysoki, co prowadzi do młodej struktury wieku ludności i szybkiego wzrostu ludności.

MIGRACJE: W ostatnich dekadach obserwowano znaczące przepływy migracyjne, zarówno wewnątrz krajów, jak i między nimi. Przykłady to migracje z Bliskiego Wschodu do Europy wskutek konfliktów czy migracje z Ameryki Łacińskiej do USA.

URBANIZACJA: Wzrasta liczba ludzi mieszkających w miastach. Szacuje się, że obecnie ponad połowa światowej populacji mieszka w obszarach miejskich, a ten trend będzie się nasilać, zwłaszcza w krajach rozwijających się.

SPADEK WSKAŹNIKA DZIETNOŚCI: W wielu krajach, zarówno rozwiniętych, jak i rozwijających się, wskaźnik dzietności spada do poziomu niezbędnego do zastępowania pokoleń. To prowadzi do zmniejszenia tempa wzrostu ludności i w niektórych przypadkach nawet do jej spadku.

ZWIĘKSZONA DŁUGOŚĆ ŻYCIA: Dzięki postępom w medycynie i poprawie warunków życia średnia długość życia ludności na świecie rośnie.

WPŁYW PANDEMII: Wydarzenia takie jak pandemia COVID-19 mogą wpłynąć na procesy demograficzne przez skutki bezpośrednie (zwiększona śmiertelność) oraz pośrednie (zmiana wzorców migracji, spadek narodzin).

ZMIENIAJĄCE SIĘ STRUKTURY RODZINNE: W wielu krajach obserwuje się tendencję do opóźniania zawierania małżeństw, mniejszej liczby dzieci w rodzinie oraz wzrostu liczby gospodarstw jednoosobowych.

Globalne trendy mogą różnić się w zależności od konkretnego regionu czy kraju, a wpływają na nie zarówno czynniki ekonomiczne, społeczne, kulturowe, jak i polityczne.

- 1) Zagadnienia wstępne
- 2) Zdarzenia demograficzne
- 3) Zjawiska (procesy) demograficzne
- 4) Polityka ludnościowa
- 5) Teoria ludności Malthusa
- 6) Procesy ludnościowe w świecie
- 7) Przejście demograficzne
- 8) Przejście mobilności przestrzennej Przejście epidemiologiczne
- 9) Drugie przejście demograficzne
- 10) Teoria optimum zaludnienia

11) Teorie płodności 12) Teorie umieralności 13) Kryzys demograficzny w Polsce 14) Teorie migracji 15) Procesy demograficzne a wybrane problemy społeczne współczesnego świata
--

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne (lista wyboru)	Metody weryfikacji (lista wyboru)	Sposoby dokumentacji (lista wyboru)
WIEDZA			
W_01	Wykład konwersatoryjny online z wykorzystaniem technik multimedialnych	Zaliczenie na ocenę (Moodle Test)	Protokół
W_02	Dyskusja	Obserwacja	Protokół
UMIEJĘTNOŚCI			
U_01	Metoda problemowa	Prezentacje w programie Power Point	Protokół
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	Metoda problemowa	Protokół	Protokół

VI. Kryteria oceny, wagi...

Na zaliczenie konwersatorium składa się: obecność i aktywność na zajęciach, udział w dyskusjach, kolokwium cząstkowe, przygotowanie prezentacji multimedialnej w grupach oraz kolokwium końcowe na ocenę.

Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	30
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	100 - 120

VII. Literatura

Literatura podstawowa:
<ol style="list-style-type: none"> Adamczyk, A. (2017). Kryzys migracyjny w Europie a polska polityka imigracyjna. <i>Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny</i>, 43(1 (163)), 307-332. Fihel, A. (2015). Wpływ czasowych migracji zagranicznych na perspektywy demograficzne Polski. <i>Wiadomości Statystyczne. The Polish Statistician</i>, 60 (7), 74-89. Fihel, A. (2017). <i>Starzenie się społeczeństwa a polityka fiskalna i migracyjna</i> (1 ed.). Poland: Warszawa University Press. Gwiazda, A. (2015). Problemy demograficzne Polski. <i>Świat Idei i Polityki</i>, 14, 372-390. Hryniewicz, J., Andrzej, G., Hut, P., Knap, J., Kurkiewicz, J., Kuroпка, I., Szukalski, P. (2020). <i>Sytuacja demograficzna Polski. Raport 2019-2020</i>. Hryniewicz, J., Potrykowska, A., & Ludnościowa, R. R. (2017). <i>Sytuacja demograficzna województwa lubelskiego jako wyzwanie dla polityki społecznej i gospodarczej: Rządowa Rada Ludnościowa</i>. Hryniewicz, J., Potrykowska, A., Witkowski, J., & Ludnościowa, R. R. (2018). <i>Sytuacja demograficzna Polski jako wyzwanie dla polityki społecznej i gospodarczej: Rządowa Rada Ludnościowa</i>.

8. Hrynkiewicz, J., Ślusarz, G., Warszawski, U., Ludnościowa, R. R., & Rzeszowski, U. (2020). Depopulacja. Uwarunkowania i konsekwencje: Główny Urząd Statystyczny, Krajowa Rada Ludnościowa.
9. Krzysztofik, R., Janas, K., Kantor-Pietraga, I., Piech, K., Runge, A., Runge, J., & Trzepacz, P. (2019). Przemiany demograficzne miast Polski: wymiar krajowy, regionalny i lokalny. Warszawa: Instytut Rozwoju Miast i Regionów.
10. Mitręga, M. (1995). Demografia społeczna. Katowice: Wydawnictwo „Śląsk”.
11. Okólski, M., (2018). Wyzwania starzejącego się społeczeństwa: Polska dziś i jutro: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
12. Grzywna, P., Joanna, L., Mitręga, M., Stępień-Lampa, N., & Zasępa, B. (2017). Polityka społeczna. Rozważania o teorii i praktyce (1 ed.). Katowice: Uniwersytet Śląski.
13. Hrynkiewicz, J. (2013). Założenia polityki ludnościowej Polski 2013. Projekt. In. Warszawa: Rządowa Rada Ludnościowa.
14. Szyszka, M. (2015). Kondycja demograficzna Polski priorytetem dla polityki rodzinnej. Społeczeństwo i Edukacja. Międzynarodowe Studia Humanistyczne (2), 31-43.
15. Wyligąła, H. (2016). Strategiczny rozwój narzędzi polityki migracyjnej UE w obliczu kryzysu migracyjnego. Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego, 10, 163-189.
16. Wyrzykowska-Antkiewicz, M., & Sobczak, I. (2013). Demografia i bezpieczeństwo społeczne krajów Unii Europejskiej. Gdańsk: Wyższa Szkoła Bankowa.
17. Tutak, G. (2023). Polityka imigracyjna Polski w latach 2004-2015. Lublin: Wydawnictwo KUL.

Literatura uzupełniająca:

18. Okólski, M., & Fihel, A. (2012). Demografia Współczesne zjawiska i teorie (1 ed.). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
19. Okólski, M. (2018). Wyzwania starzejącego się społeczeństwa: Polska dziś i jutro: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
20. Stokowski, F. (2019). Demografia (Wydanie II zmienione. ed.). Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
21. Holzer, J. Z., & Abramowska, A. (2003). Demografia (Wyd. 6 zm. / aktualiz. Anita Abramowska [et al.]. ed.). Warszawa: Polskie Wydaw. Ekonomiczne.
22. Pełnomocnik Rządu ds. polityki demograficznej (2021). Strategia Demograficzna 2040. Projekt.
23. Departament Analiz i Polityki Migracyjnej MSWiA (2020). Polityka migracyjna Polski - diagnoza stanu wyjściowego.